

Opetussuunnitelma 2013-2014, kirjallisuutta, artikkeleita ja linkkejä

3.1. Osaamisen tunnistaminen, osoittaminen, kehittymisen suunnitleminen ja arviointi 5 op

Ammattikasvatuksen aikakauskirja. <http://www.okka-saatio.com/aikakauskirja/arkisto.php>

Ammattinetti. Tietoa ammattien ja alojen vertailuun. <http://www.ammattinetti.fi/>

Harju, A., Kallio, P., Kurhila, A. 2001. Aikuisopiskelun henkilökohtaistaminen ja ohjaaminen. Aikuiskasvatus 1/2001 http://www.haaga-helia.fi/fi/aokk/amatillinen-opettajankoulutus/amatillinen-opettajankoulutus/opiskelijasivut/inxex_html

Kauppi, A., Hanski, K., Nousiainen, R. & Lahtiranta, K. 2003. Arviointi pedagogisen kehittämisen välineenä. Teoksessa H. Kotila, (toim.) Ammattikorkeakoulupedagogiikka. Helsinki: Edita Oy, sivut: 255–270.

Järvinen, A. 1999. Opettajan ammatillinen kehitysprosessi ja sen tukeminen. http://www.haaga-helia.fi/fi/aokk/amatillinen-opettajankoulutus/amatillinen-opettajankoulutus/opiskelijasivut/inxex_html

Niikko A. 2000. Portfolio oppimisen ja kasvun välineenä. Verkkojulkaisu <http://sokl.uef.fi/verkkojulkaisut/kipinat/AnneliN.htm>

Poikela, E., Järvinen, A. 2007. Työssä oppimisen prosessimalli oppimisen johtamisessa ja osaamisen arvioinnissa. Teoksessa A. Eteläpelto, K. Collin, & J. Saarinen (toim.) 2007. Työ, identiteetti ja oppiminen. Helsinki: WSOY. 178 – 197.

Vähäsantanen, K. 2007. Ammatillisen opettajan ammatti-identiteetti muutoksessa. Teoksessa A. Eteläpelto, K. Collin, & J. Saarinen (toim.) 2007. Työ, identiteetti ja oppiminen. Helsinki: WSOY. 156–176.

3.3. Opettajan toiminta yhteisöissä ja verkostoissa 6 op

Eteläpelto, A., Collin, K., Saarinen, J. (toim.) 2007. Työ, identiteetti ja oppiminen. Helsinki: WSOY.
Luettavat artikkelit esimerkiksi:

1. Tynjälä, P., Ikonen-Varila, M., Myyry, L., Hytönen, T. Verkostoissa oppiminen, s. 258–286.
2. Palonen, T., Lehtinen, E., Gruber, H. Asiantuntijuuden verkostot, s. 287–308.

Filander, K. & Vanhalakka-Ruoho, M. (toim.). 2009. Yhteisöllisyys liikkeessä. Aikuiskasvatuksen 48. vuosikirja. Gummeruksen kirjapaino Oy. Jyväskylä. Luettavat artikkelit esimerkiksi:

1. Laukkanen, M. & Vaattovaara, V. Kuulumisen tiloja verkossa, s. 187-214.
2. Kuittinen, M. & Kejonen, M. Yhteisöllisyyden paradoksit: tiimit ja henkilöstöryhmät yhteistä merkitystä rakentamassa, s. 245–270.
3. Arnkil, R. Siltoja yli kinkkisen virran: hyvien käytäntöjen leviäminen työyhteisöissä, s. 325–352.

Halava, I. & Panzar, M. 2010. Kuluttajakansalaiset tulevat? Miksi työn johtaminen muuttuu.
<http://www.eva.fi/hankkeet/tyoelaman-kulttuurivallankumous/2444/>

Helakorpi, S. 2005. Kohti verkostoituvaa ja verkottuvaa koulutusta. HAMK Ammatillisen opettajakorkeakoulun julkaisuja. Luettavat artikkelit esimerkiksi:

1. Verkostoituminen ja kumppanuus
2. Hajautettu verkosto-organisaatio
3. Oppiva organisaatio ja kollektiivinen osaaminen
4. Tiimityö ja hiljainen tieto

Kotila, H. (toim.) 2006. Opettajana ammattikorkeakoulussa. Helsinki: Edita.
Luettavat artikkelit esimerkiksi:

1. Kotila, H. & Mäki, K. Kontekstinsa vanki vai vaikuttaja – opettajana ammattikorkeakoulun työ- ja kulttuurissa, s. 11–26.
2. Auvinen, P. Yhteistyö saa ihmeitä aikaan, s. 27–41.

Kuusela, P & Kuittinen, M (toim.). Organisaatiot muutoksessa. UNIpress.

Laitinen-Väänänen, S., Vanhanen-Nuutinen, L, & Hyvönen, U. (toim.) 2011. Askelmerkkejä työelämäkumppanuuteen. Osaamisen kehittäminen ammattikorkeakouluissa. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 121.

Muutu. Puutu - oppilaitoksen yhdenvertaisuusopas

<http://yhdenvertaisuus-fi-bin.directo.fi/@Bin/da69ff7bdaa34f86400a140e6723ef69/1329392041/application/pdf/114855/Muutu.Puutu.pdf..pdf>

Mäki, K. & Saranpää, M. 2010. Paradokseja ja tulkintafoorumeita – johtamistoimintaa ammattikorkeakoulussa. HAAGA-HELIA kehittämisraportteja 1 / 2010. Multiprint, Vantaa.
<http://www.haaga-helia.fi/fi/palvelut-ja-yhteistyo/julkaisut/Paradoksejajatulunkintafoorumeita.pdf/view>

Niskanen & Tynjälä. 2012. Työelämätaitojen kehittämisen mallit korkeakoulutuksessa. Aikuiskasvatuslehti 1/ 2012.

Otala, L-M. & Ahonen, G. 2003. Työhyvinvointi tuloksen tekijänä. Helsinki: WSOY.

Tasa-arvo- ja sukupuolitietoisuus opettajankoulutuksessa:

<https://wiki.helsinki.fi/display/TASUKO/Etusivu>

Saranpää, M. 2009. Osaamisen tunnistaminen. Työkirja ammattikorkeakouluille.

<http://www.haaga-helia.fi/fi/palvelut-ja-yhteistyo/julkaisut/OsaamisenTunnistaminen.PDF/view>

Toiviainen, H. 2005. Pienyritysverkoston oppimista tutkimassa – kohti monitasoista lähestymistapaa.

Kasvatus 3/ 2005. Löytyy Arto-tietokannasta.

Ammatillista koulutusta ja opettajaa koskevaa säädöstöä

Koulutus ja tutkimus vuosina 2011-2016. Kehittämissuunnitelma. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu

2012:1 <http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2012/Kehittamissuunnitelma.html>

Suomen koulutusjärjestelmä: http://www.oph.fi/koulutus_ ja_tutkinnot

Lukuvuonna voimassa oleva ammatillista koulutusta ja ammatillista aikuiskoulutusta koskeva lainsäädäntö muutoksineen: www.finlex.fi/

- Laki ammatillisesta koulutuksesta 630/1998 ja asetus 811/1998.
- Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta 631/1998 ja asetus 812/1998.
- Ammattikorkeakoululaki 351/2003 ja asetus 352/2003.
- Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (uusittu 16.12.2010/1168).
- Yhdenvertaisuuslaki 21/2004.

Tekijänoikeuden ABC: http://www.kopiraitti.fi/tekijanoikeuksien_abc/

3.4 Opetusharjoittelu 13 op

Oppimisenäkemykset ja opetuksen suunnittelu

Engeström, Y. 1991. Perustietoa opetuksesta. Helsinki: Valtion Painatuskeskus.
<https://helda.helsinki.fi/handle/10224/3665>

Hakkarainen, K. 2007. Itseään ylittävä oppiminen. KeVer-verkkolehti 3/2007.

Hakkarainen, K., Lonka, K., Lipponen, L. 2004. Tutkiva oppiminen: järki, tunteet ja kulttuuri oppimisen sytyttäjinä. Helsinki: WSOY.

Rauste-von Wright, M. 1997. Opettaja tienhaarassa: konstruktivismia käytännössä. Jyväskylä: Atena.
Sahlberg, P., Leppilampi, A. 1994. Yksinään vai yhteisvoimin. Yhdessäoppimisen mahdollisuuksia etsimässä. Vantaa: Helsingin yliopisto, Vantaan täydennyskoulutuslaitos.

Säljö, R. 2001. Oppimiskäytännöt – sosiokulttuurinen näkökulma. Helsinki: WSOY (uusin painos).

Tynjälä, P 1999. Oppiminen tiedon rakentamisena. Tampere: Kirjayhtymä.

Opetus ja ohjaus eri konteksteissa

Amundson, Norman E. 2005: Aktiivinen ohjaus. Opas uraohjauksen ammattilaisille. Juva: Psykologien kustannus oy.

Auvinen, Hirvonen ym. Opetussuunnitelma ammattikorkeakoulussa
http://www.pkamk.fi/julkaisut/sahkoinenjulkaisu/B9_verkkojulkaisu_uudistettu_painos.pdf

Campus Conexus – opiskelijan hyväksi verkkosivut: <http://www.campusconexus.fi/>

Campus Conexus julkaisut:
<http://www.campusconexus.fi/CampusConexus/Julkaisut/tabid/2171/Default.aspx>

Cantell, H., Larna, R. 2006. Ympäristövastuullisuus nuorten sanoissa ja teoissa. Helsinki: Helsingin kaupungin opetusvirasto (PDF-versio esim. www.google.fi kirjoittamalla otsikko hakusanaksi.)

CDS (To Care to Share to Dare) – syrjäytymisen ehkäiseminen ammattikorkeakouluopinnoissa -verkkosivut:
<http://cds.diak.fi/>

CDS materiaalit: <http://cds.diak.fi/menu/mnu4.shtml>

Collin, K. 2007. Työssä oppiminen prosesseina ja ohjauksen haasteena. Teoksessa Eteläpelto, A., Collin, K., Saarinen, J. (toim.) Työ, identiteetti ja oppiminen. Helsinki: WSOY.

Hakala, J.T. 1996. Opinnäyte ja sen ohjaaminen. Helsinki: Gaudeamus.

Heikkinen & Rikkinen (toim.) Ohjaus näyttötutkintoprosessissa
http://www.oph.fi/julkaisut/2007/ohjaus_nayttotutkintoprosessissa

Honkanen, E. & Suomala, A. 2009. Oppilashuollon käsikirja. Helsinki: Tammi.

- Hätönen, H. 2006. Eläköön opetussuunnitelma II, opas ammatillisen koulutuksen järjestäjille ja oppilaitoksille, Opetushallitus. Helsinki: Edita.
- Hyppönen O., Lindén S. 2009. Opettajan käsikirja. Teknillisen korkeakoulun Opetuksen ja opiskelun tuen julkaisu 4/2009. http://opetuki.tkk.fi/fi/ajankohtaista/uutiset/view/opettajan_kasikirja/
- Jaakkola, R. & Haltia, P. (toim) Osaaminen esiin. Näkökulmia tunnistamiseen ja tunnustamiseen. HAAGA-HELIA Ammattikorkeakoulu, Puheenvuoroja 5/2009. http://www.haaga-helia.fi/fi/palvelut-ja-yhteisty/julkaisut/Osaaminen_esiinWEB.pdf/view
- Ihanainen, P., Kalli, P. & Kiviniemi, K. (toim.) 2010. Sosiaalinen media ja verkostoituminen Helsinki: OKKA.
- Löfström, E., Kanerva, K., Tuuttila, L., Lehtinen, A. & Nevgi, A. 2006. Laadukkaasti verkossa. Verkko-opetuksen käsikirja yliopisto-opettajalle. Helsinki: Yliopistopaino.
http://www.helsinki.fi/julkaisut/aineisto/hallinnon_julkaisuja_33_2006.pdf
- Kaikkonen, L. 2008. Ammatillinen opettaja erilaisten oppijoiden ohjaajana. Teoksessa Honkanen, E., Kaikkonen, L. & Kotila, H. (toim.). Näkökulmia ammatilliseen erityisopetukseen. Helsinki: WSOY. s. 47-61.
- Kopakkala, A. 2005. Porukka, jengi, tiimi: ryhädynamiikka ja siihen vaikuttaminen. Helsinki: Edita.
- Näyttötutkinnoista www.oph.fi/nayttotutkinnot
- Onnismaa, J. 2007. Ohjaus- ja neuvontatyö. Aikaa, huomiota ja kunnioitusta. Helsinki: Gaudeamus.
- Onnismaa J., Pasanen H., Spangar T. 2004. Ohjaus ammattina ja tieteenalana 3. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Pasanen, H. 2006. Ohjaus näyttötutkinnoissa. Teoksessa Heikkinen, E., Rikkinen, A. (toim.), Gunnar, M., Vuolle-Salonen, M., Pasanen, H. Ohjaus näyttötutkintoprosessissa. Aihe-projektin tuloksia. Helsinki: Hakapaino Oy. s. 12-21. (http://www.oph.fi/julkaisut/2007/ohjaus_nayttotutkintoprosessissa)
- Peisa, Seppo 2010. Oppimista työelämän kanssa – käsityksiä ja käytäntöjä. HAAGA-HELIA puheenvuoroja 2/2010.
<http://www.haaga-helia.fi/fi/palvelut-ja-yhteisty/julkaisut/OppimistaTyoelamanKanssa.pdf/view>
- Poikela, E., Poikela, S. (toim.) 2005. Ongelmista oppimisen iloa. Ongelmaperustaisen pedagogiikan kokeiluja ja kehittämistä. Tampere: Tampere University Press.
- Röhmer-Paakkanen, T. 2011. Yrittäjyyden ituja. Näkökulmia opiskelijoiden yrittäjyyteen. HAAGA-HELIA kehittämisraportteja 1/2011.
http://www.haaga-helia.fi/fi/palvelut-ja-yhteisty/julkaisut/HH%20Yrittajyys_verkkoon.pdf/view
- Stähle, P., Sotarauta, M., Pöyhönen, A. 2004. Innovatiivisten ympäristöjen ja organisaatioiden johtaminen. Eduskunnan kanslian julkaisu 6/2004. Helsinki: Edita.
[http://www.eduskunta.fi/triphome/bin/thw/trip?\\${APPL}=erekj&\\${BASE}=erekj&\\${THWIDS}=0.27/1336113147_515724&\\${TRIPPIFE}=PDF.pdf](http://www.eduskunta.fi/triphome/bin/thw/trip?${APPL}=erekj&${BASE}=erekj&${THWIDS}=0.27/1336113147_515724&${TRIPPIFE}=PDF.pdf)
- Vuolle-Salonen, M. 2006. Ohjaus näyttötutkintoprosessissa. Teoksessa Heikkinen, E., Rikkinen, A. (toim.), Gunnar, M., Vuolle-Salonen, M., Pasanen, H. Ohjaus näyttötutkintoprosessissa. Aihe-projektin tuloksia. Helsinki: Hakapaino Oy. s. 22-33. (http://www.oph.fi/julkaisut/2007/ohjaus_nayttotutkintoprosessissa)

Saranpää, M. 2007. Ohjaajan hätävara. Osaamisen tunnistamisen ja työssä oppimisen ohjaamisen työkaluja ammattikorkeakoulututkintojen tekijöille. HAAGA-HELIA kehittämisraportteja 3/2007. Helsinki: Edita.
<http://www.haaga-helia.fi/fi/palvelut-ja-yhteistyo/julkaisut/OhjaajanHatavara.pdf/view>

Virtanen, A., Collin, K. 2007. Työssäoppiminen ammatillisessa peruskoulutuksessa. Teoksessa Eteläpelto, A., Collin, K., Saarinen, J. (toim.) 2007. Työ, identiteetti ja oppiminen. Helsinki: WSOY

Yliopisto-opettajan käsikirja. Lindblom-Ylänne Sari; Nevgi Anne (toim.) Kustantaja: Sanoma Pro Oy (2009)

Monikulttuurisuus

Aunola, U. (toim.) 2004. Maahanmuuttajat ammattia oppimassa. Helsinki: Opetushallitus.

Koponen, H. (2004): Monikulttuurikasvatus ja monikulttuurinen koulu – Mitä kaikkea se sisältää? Teoksessa Theoria et praxis. Viikin normaalikoulun julkaisua 1. Helsinki.
http://www.vink.helsinki.fi/files/Theoria_monikult.html

Kuisma, K. 2001. Maahanmuuttajat ammatillisessa peruskoulutuksessa - selvitys koulutuksen käytännöistä. Opetushallitus. Moniste 18/2001.
http://www.oph.fi/julkaisut/2001/maahanmuuttajat_ammattillisessa_peruskoulutuksessa

Mäkipää, C. & Piili, M. (2009): Eläydy erilaisuuteen! Monikulttuurisuus puhtausalan työyhteisössä. Suomen siivousteknisen liiton julkaisuja 2:12. Helsinki: Siivoussektori.

Rantala, M. (toim.) 2010. Maahanmuuttajat ja ammatillisen osaamisen moninaisuus. Metropolia, kulttuuri ja luova ala. http://www.metropolia.fi/fileadmin/user_upload/TK/Kuvat/MET_voimaa_sahkoinen.pdf

Rastas, Anna & Huttunen, Laura & Löytty, Olli (toim.): Suomalainen vieraskirja: Kuinka käsitellä monikulttuurisuutta. Tampere: Vastapaino, 2005.

Räsänen, R., Jokikokko, K., Järvelä, M-L. & Lamminmäki-Kärkkäinen, T. (toim.) 2001. Interkulttuurinen opettajankoulutus. Utopiasta todellisuudeksi toimintatutkimuksen avulla. Kasvatustieteiden ja opettajankoulutuksen yksikkö, Oulun yliopisto.
<http://herkules oulu.fi/isbn9514268075/isbn9514268075.pdf>

Salo-Lee, L. (2004): Kulttuurienvälinen viestintä. Verkko-oppimateriaali.
<http://www.pkky.fi/Resource.phx/pkky/aiko/projektit/monitulkki/aineisto.htx.i1818.pdf>

Talib, M.-T. & Lipponen, P. (2008): Kuka minä olen? Monikulttuuristen nuorten identiteettipuhetta. Kasvatusalan tutkimuksia 37. Helsinki: Suomen kasvatustieteellinen seura.

Yrittäjyyspedagogiikka:

Gustafsson-Pesonen A. Ja Kiuru P. (2012). Ideoita ja oivalluksia yrittäjyyskasvatukseen YKOONTI. Aalto-yliopiston julkaisusarja KAUPPA+TALOUS 4/2012, Kauppakorkeakoulu, Pienyrityskeskus. Helsinki.

Heinonen J., Hytti U. ja Tiikkala A. (toim.) (2011). Yrittäjämäinen oppiminen: tavoitteita, toimintaa ja tuloksia (2011). Turun yliopiston julkaisuja. Uniprint, Turku. (viisi artikkelia oman valinnan mukaan)

Kyrö Paula and Carrier Camilla (toim.) (2005). The Dynamics of Learning Entrepreneurship in a Cross-Cultural University Context. University of Tampere, Research Centre and Vocational and Professional Education. Entrepreneurship Education Series 2. (Osa I artikkelit: yht. 5 kappaletta, ss 14-158)

Kyrö Paula, Lehtonen Heleena ja Ristimäki Kari (toim.) (2007). Yrittäjyyskasvatuksen monia suuntauksia. Tampereen yliopiston kauppakorkeakoulu. Yrittäjyyskasvatuksen julkaisusarja 5. (4 artikkelia oman valinnan mukaan)

Rytkölä T., Ruskovaara E. ja Järvinen M.R. (toim.) (2011). Yrittäjyyskasvatus perus- ja toisella asteella – näkökulmia pedagogiikan kehittämiseen. Kerhokeskus – koulutyön tuki ry.
http://www.kerhokeskus.fi/easydata/customers/kerhokeskus/files/etusivu/yrittajyyskasvatus_perus_ja_toisella_asteella_web.pdf (artikkelit: Hannula, Pihkala & Ruskovaara, Hytti ja Tiikkala & Seikkula-Leino)

Suonpää M. (2013). Construction an opportunity centered collaborative learning model through and for entrepreneurship. University of Jyväskylä, Jyväskylä studies in business and economics; 1457-1986; 120. Dissertation. <https://jyx.jyu.fi/dspace/handle/123456789/40740>
https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/40740/978-951-39-5032-3_Vaitos01022013.pdf?sequence=1

Westerholm H. and Sinkkonen M. (2013). A journey into the core of the professional skill sets of small business entrepreneurs: a study based on a review of literature and a DACUM analysis. University of Jyväskylä, Jyväskylä studies in business and economics; 1457-1986 ;55. Dissertation.
<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/25035/9789513940300.pdf?sequence=1>

Yrittäjyyskasvatuksen suuntaviivat. Opetusministeriön julkaisuja 2009:7.
http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2009/Yrittajyyskasvatuksen_suuntaviivat.html

Linkit:

YVI <http://www.yvi.fi>

Yrittäjyyskasvatuksen mittaristo, Lappeenrannan yliopisto
<http://developmentcentre.lut.fi/hankesivusto.asp?hid=7>

Yrittäjyyskirjasto (SeAMK) <http://yrittajyyskirjasto.seamk.fi/Yrittajyyskasvatus>

Opetus- ja ohjausmenetelmäkirjallisuutta:

Aalto, M. 2000. Ryppäästä ryhmäksi. Turvallisen ryhmän rakentaminen. Tampere: My Generation Oy.

Hirvihuhtha, H., Litovaara A. 2003. Ratkaisun taito. Helsinki: Tammi.

Kataja, J., Liukkonen, J. 2001. Taipuvia ratkaisuja yhteistyöhön. Helsinki: Easy Living Oy.

Kataja J. ym. 2011. Ryhmä liikkeelle. Toiminnallisia harjoituksia ryhmän kehittämiseksi.

Kauppila Reijo A. 2004. Opi ja opeta tehokkaasti. PS-Kustannus.

Kupias, P. 2001. Oppia opetusmenetelmistä. Helsinki: Educa-instituutti.

Kupias P. 2007. Kouluttajana kehittyminen. Palmenia

Kupias - Peltola – Saloranta 2011: Onnistu Palautteessa. Helsinki: WSOYpro OY.

Kurki Leena ja Tomperi Tuukka. 2011. Väittely opetusmenetelmänä.

- Laakso Heikki. 2004. Draamakokemusten äärellä. Jyväskylän yliopisto.
- Leppilampi, A., Piekkari, U. 1998. Nappaa nipusta. Lahti: Aike Oy.
- Leskinen Eija. 2009. Ryhmä toimimaan. Vinkkejä tutustumiseen, oppimiseen ja yhteistyöhön.
- Mykrä, T. ja Hätönen H. 2008. Opas opetusmenetelmistä. Educa instituutti. Helsinki
- Nummi, P. 2007. Fasilitaattorin käsikirja. Helsinki: Edita.
- Piispanen, R. 2003. Kohtaamisen iloa. Toiminnallisia menetelmiä kokouksiin, koulutukseen ja työnohjaukseen. Helsinki: Kirja kerrallaan.
- Pruuki Lassi. 2008. Ilo opettaa. Tietoa, taitoa ja työkaluja. Edita.
- Repo-Kaarento Saara. 2007. Innostu ryhmästä. Miten ohjaan oppivaa yhteisöä? Kansanvalistusseura.
- Routarinne Simo. 2005. Improvisoi.
- Vuorinen, I. 1993. Tuhat tapaa opettaa. Menetelmäopas opettajille, kouluttajille ja ryhmänohjaajille. Naantali: Resurssi.

3.5 Oppimisen ja opettajan työn tutkiminen ja kehittäminen 6 op

- Alasuutari, P. 1994. Laadullinen tutkimus. 2. uud. painos. Tampere: Vastapaino.
- Anttila, P. 2005. Ilmaisuu, teos, tekeminen ja tutkiva toiminta. Hamina: Akatiimi.
- Engeström, Y. 2004. Oppiminen ja yhteiskehittely työssä. Tampere: Vastapaino.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus.
- Heikkinen, L.T, Roivio, E. ja Syrjälä Leena (toim.) 2009. Toiminnasta tietoon.
- Toimintatutkimuksen menetelmät ja lähestymistavat. Kansanvalistusseura. Hansaprint Dirrect Oy. Helsinki
- Heinilä, H. Kalli, P. & Ranne, K. (toim.) 2009. Tutkiva oppiminen ja pedagoginen asiantuntijuus. Tampereen ammattikorkeakoulun julkaisuja. Sarja A15. Opetus-, kasvatus- ja koulutusalojen säätiö - Okka-säätiön julkaisuja.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. (toim.) 2001. Tutkimushaastattelu, Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, R. 2002. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Kakkuri-Knuutila, M-L. (toim.) 1998. Argumentti ja kritiikki. Helsinki: Gaudeamus. Luvut 9–12
- Kinnunen, M., Löytty, O. (toim.) 2002. Tieteellinen kirjoittaminen. Tampere: Vastapaino.
- Kotila, H., Mutanen, A. (toim.) 2004. Tutkiva ja kehittävä ammattikorkeakoulu. Helsinki: Edita.
- Luettavat artikkelit esimerkiksi:
Kotila, H. Tutkimus- ja kehitystoiminnan haasteet ammattikorkeakoulussa, s. 11 - 23.
Vesterinen, M-L. Tutkimus- ja kehitystyön kokonaisuus, s. 40 - 63.

Lambert, P., Vanhanen-Nuutinen, L. (toim.) 2010. Hankekirjoittaminen. Välineitä hanketoimintaan ja opinnäytetyöhön. HAAGA-HELIA Tutkimuksia 2 /2009.

Lappalainen, S., Hynninen, P., Kankkunen, T., Lahelma, E. & Tolonen, T. 2007. Etnografia metodologiana. Tampere: Vastapaino.

Latvala, Peltonen & Saresma (toim.) 2004. Tutkija kertojana. Tunteet, tutkimusprosessi ja kirjoittaminen. Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja 79. Jyväskylän yliopisto.

Lempiäinen, K., Löytty, O. & Kinnunen, M. (toim.) 2008. Tutkijan kirja. Tampere: Vastapaino.

Ojasalo, K. & Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2009. Kehittämistyön menetelmät: uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: WSOYpro.

Ramstadt & Alasoini (toim.). 2007. Työelämän tutkimusavusteinen kehittäminen Suomessa. Lähestymistapoja, menetelmiä, kokemuksia, tulevaisuuden haasteita. Tykes. Raportteja 53.

Ronkainen S., Pehkonen L., Lindblom-Ylänne S. & Paavilainen E. 2011. Tutkimuksen voimasanat. Helsinki: Sanoma Pro.

Seppänen-Järvelä & Karjalainen. 2006. Kehittämistyön risteyskiä.

Spangar, T., Jokinen, E. 2006. Aikuisopiskelun henkilökohtaistamisesta aikuiskoulutuksen henkilökohtaistamiseen. http://www.oph.fi/julkaisut/2007/AIHE_loppuraportti

Toikko, T. & Rantanen, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittäminen. Näkökulmia kehittämisprosessiin, osallistamiseen ja tiedontuotantoon. Tampere: Tampere University Press.

Toiviainen, H & Hänninen, H. (toim.) 2006. Rajanylitykset työssä : yhteistoiminnan ja oppimisen uudet mahdollisuudet Jyväskylä: PS-kustannus, 2006. Valikoituja artikkeleita.

Tuomi, J. 2007. Tutki ja lue. Johdatus tieteellisen tekstin ymmärtämiseen. Helsinki: Tammi.

Virkki, P., Somervuori, A. 2002 (4–7. uudempi painos). Projektityö, kehittämisen moottori. Helsinki: Edita, Helsingin liikelatouden ammattikorkeakoulu.

Books in english (in progress...)

Illeris Knud (Ed.). 2009. Contemporary theories of learning: learning theorists ... in their own words London: Routledge,

Knud Illeris 2011: The Fundamentals of Workplace Learning. Understanding How People Learn in Working Life. London: Routledge.